

Novi podatki o mušji listnici *Phylloscopus inornatus* v Sloveniji

New data on the Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* in Slovenia

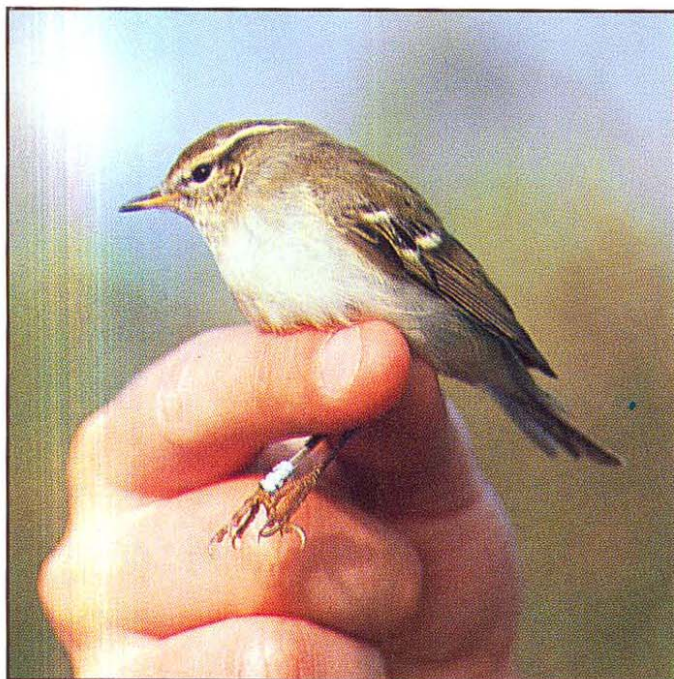
Dare ŠERE, Peter GROŠELJ

S to zelo redko vrsto listnice smo se v Sloveniji prvič srečali 2. oktobra 1991 na Vrhniku. Obročkal in fotografiral jo je naš sodelavec Igor Brajnik. Tako je prišla na seznam ornitofavne Slovenije tudi mušja listnica *Phylloscopus inornatus*. Temu dogodku smo takrat pripisali velik pomen, saj smo že dalj časa pričakovali, da se bo na ornitološki postaji ujela katera izmed redkih vrst listnic z vzhoda (ŠERE 1991). V mislih smo imeli kraljičico *Ph. proregulus*, debelokljuno listnico *Ph. schwarzii*, rjavo listnico *Ph. fuscatus* ter tudi dve vrsti listnic z evropskega severa. To sta severna listnica *Ph. borealis* in zelena listnica *Ph. trochiloides*.

13. oktobra 1996 pa je mušjo listnico ujel v mrežo pri Škofljici na Ljubljanskem barju naš sodelavec Jože Dolinšek. Čeprav jo je pravilno determiniral, nam jo je

vendarle prinesel pokazat na ornitološko postajo na Vrhniko. Tu smo jo stehali, izmerili dolžino peruti, fotografirali, določili starost in jo z obročkom LJUBLJANA S 45405 izpustili (sl. 1). Bila je prvoletna (1y), peruti je imela 57 mm dolge in tehtala je 6.5 grama.

10. oktobra 1997 pa me je z ornitološke postaje na Vrhniku poklical naš sodelavec Peter Grošelj in mi sporočil, da se je zjutraj v mrežo ujela mušja listnica. Po približno eni uri, ko smo mušjo listnico fotografirali in si jo dodobra ogledali, smo jo izpustili. Zanimivo je bilo njeno vedenje v naravi: zletela je v manjšo krošnjo bele vrbe in se dvakrat oglasila, podobno kot vrbja listnica, vendar bolj na kratko, z nežnim tii...tii. Takoj se je začela hraniti, in sicer tako, da je kratko poletavala 1 - 2 m v zrak ter lovila drobne žuželke in se vračala v

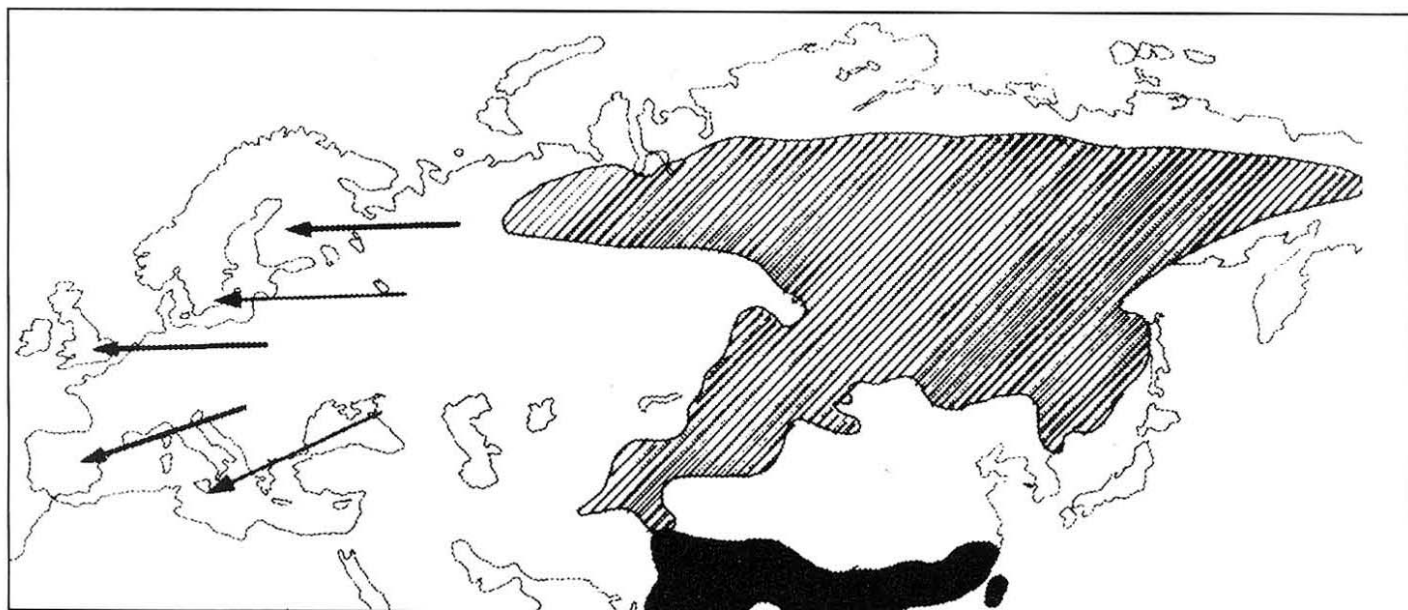
Slika 1: Mušja listnica *Phylloscopus inornatus*, 13. oktober 1996, Ljubljansko barje (D.Šere)

Fig. 1: Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, October 13th 1996, Ljubljansko barje

Slika 2: Mušja listnica *Phylloscopus inornatus*, 10. oktober 1997, Ljubljansko barje (A. Sovinc)

Fig. 2: Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus*, October 10th 1997, Ljubljansko barje

Slika 3: Razširjenost mušje listnice *Ph. inornatus* v Aziji in predeli kjer prezimuje (puščice označujejo, njen domnevni prilet v Evropo)

Fig. 3: Distribution of Yellow-browed Warbler *Phylloscopus inornatus* in Asia and areas where it overwinters (arrows indicating its reputed flight paths to Europe).

notranjost krošnje. Čez nekaj hipov nam je izginila spred oči. Ker sem ravno tisti dan odhajal v Makedonijo, sem zaprosil člana Komisije za redkosti Andreja Sovinca, naj gre to listnico pogledat in fotografirat (sl. 2). Zbrani so bili naslednji biometrični podatki: starost prvoletna (1y), dolžina peruti 57 mm in teža 5.8 grama. Izpuščena je bila z obročkom LJUBLJANA S 94173.

Ko sem se čez deset dni vrnil iz Makedonije, mi je naš sodelavec Stane Kos povedal, da se je 19. oktobra 1997 ob Ljubljani pri Crni vasi na Ljubljanskem barju ujela v mrežo mušja listnica. Pri determinaciji te listnice je sodeloval tudi naš sodelavec Jelko Kozjak. Stane mi je povedal, da nista imela težav z določitvijo te vrste, ker sta bili na peruti dve izraziti rumenkasti črti. Ravno tako je zbujala pozornost izrazita nadočasna črta. Tudi noge so bile svetle pri tej mali listnici. V dnevnik obročkanih ptičev sta zapisala, da so bila posneta letalna peresa 3,4 in 5. Dolžina peruti je bila 54 mm. Izpustila sta jo z obročkom LJUBLJANA S 87931. Zal omenjena listnica ni bila fotografirana.

Ob tem je treba dodati, da so mušje listnice, ki so bile do sedaj ugotovljene v Sloveniji, pripadale nominatni podvrsti *inornatus*. Še do pred kratkim je bila znana podvrsta *Ph. inornatus humei*, to

je sivkasta mušja listnica, ki pa nima tako izrazite nadočasne črte in tudi proga prek peruti je manj izrazito obarvana. V priročniku za identifikacijo evropskih pevk (SVENSSON 1992) je sivkasta mušja listnica že obravnavana kot samostojna vrsta. Obstajajo še druge razlike med vrstama *inornatus* / *humei*, in to v gnezditveni razširjenosti, petju in oglašanju. In ravno zaradi vseh teh razlik je mednarodna komisija za avisistematiko (CSNA) priznala to (nekdanjo) podvrsto za samostojno vrsto *Phylloscopus humei* (SANGSTER et al. 1997). Sivkasta mušja listnica *Ph. humei* se v Evropi pojavlja bolj poredkoma, in to šele v pozni jeseni. Tako je bila ta listnica v Italiji decembra 1996 leta obročkana in opazovana na prezimovanju v januarju 1997 (Kravos ustno).

Morfološke značilnosti, številčnost in pojavljanja po Evropi, biometrični podatki in drugi podatki o mušji listnici so opisani že v 49. številki revije *Acrocephalus* na straneh 114 - 120 in jih zato ne bi ponavljala.

Gnezditvena razširjenost mušje listnice se vleče od severnih predelov Urala, prek vzhodne Sibirije do skrajne severovzhodne Azije in na jugu od Mongolije do Kitajske. Prezimuje v južni Kitajski, jugovzhodni Aziji in na Filipinih (HARRISON 1982, LEWINGTON et al. 1991).

Zbrani podatki o pojavljanju mušje listnice v evropskih državah že presegajo več sto podatkov na državo, v Veliki Britaniji pa jih imajo zbranih že nad 2.650 (LEWINGTON et al. 1991). Verjetno bo treba že v kratkem dopolniti karte zimske razširjenosti te vrste in vanje vključiti tudi Evropo.

V treh primerih, ko so bile mušje listnice obročkane na Ljubljanskem barju (13.X.96, 10.X. in 19.X.1997), je bila v prvem primeru nizka oblačnost, v drugih dveh pa delno ali zmerno oblačno vreme. Na ornitološki postaji na Vrhniki smo v zadnjih letih ugotovili, da se na selitvi ujame največ ptic ob nizki oblačnosti, in to ne glede na ciklone. Baza oblakov je takrat na višini okoli 600 m nadmorske višine. V takšnih vremenskih razmerah je vidljivost bistveno zmanjšana in ptiči letijo tik nad dolinami, s tem pa se poveča možnost, da se ustavijo v predelih, ki jim ustrezajo za prehranjevanje in počitek. K temu uspehu pa je treba pripisati tudi novo metodo predvajanja nočnega efekta (NE), ki bistveno poveča število obročkanih ptic.

Komisija za redkosti (KRED) je potrdila vse navedene mušje listnice, ugotovljene pri nas.

LITERATURA

LEWINGTON I., ALSTROM P., COLSTON P. (1991): A Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe. HarperCollins.

SANGSTER G., CORNELIS J., HAZEVOET., ARNOULD B. van den BERG & C. S. ROSELAAR (1997): Dutch avifaunal list: taxonomic changes in 1977 - 97. Dutch Birding 19:21 - 28.

SVENSSON L. (1992): Identification Guide to European Passerines. STOCKHOLM.

SERE D. (1991): Mušja listnica *Phylloscopus inornatus* ugotovljena tudi v Sloveniji. Acrocephalus 49: 114-120.

POVZETEK

V Sloveniji so bile do sedaj ugotovljene štiri mušje listnice *Phylloscopus inornatus*. Prvi podatek je iz leta 1991 (2. oktober), preostale tri pa so bile ugotovljene 13. oktobra 1996, 10. oktobra 1997 in 19.

oktobra 1997. Vse so bile ujete v najlonske mreže na Ljubljanskem barju na nadmorski višini 300 metrov. Zbrani so bili biometrični podatki, v treh primerih so bile tudi fotodokumentirane in kasneje vse z obročki izpuščene. V vseh teh primerih je bilo vreme oblačno, vidljivost pa je bila na nadmorski višini od 600 metrov navzgor zelo slaba, kar je razlog, da so seleče se ptice letele bistveno nižje kot običajno med selitvijo. Slovenska Komisija za redkosti (KRED) je omenjene podatke tudi potrdila.

SUMMARY

In Slovenia, four Yellow-browed Warblers *Phylloscopus inornatus* have been recorded to date. The first record dates from 1991 (October 2nd), the other three from 1996 (October 13th) and 1997 (October 10th and 19th). All four were caught in nylon nets (for the needs of ringing) at Ljubljansko barje at an altitude of 300 m a.s.l. Biometric data were gathered, and in three cases the birds were photographed, ringed and released. In each of these cases the weather was cloudy, with very poor visibility above 600 m, which is the reason why the migrating birds flew much lower than usual during migration. All the above details have been confirmed by the Slovene Rarities Committee.

Dare Šere, Prirodoslovni muzej Slovenije,
Prešernova 20, SI-1000 LJUBLJANA
Peter Grošelj, Godovič 124, SI-5280
IDRIJA